

Kapronczai István

Agrártámogatások és a klímaváltozás

Az Aszály és a Szárazodás Magyarországon

Kecskemét, 2009. október 7.

Aszály és szárazodás

**Következmény: a jövedelem-
instabilitás növekedése**

**Cél! A jövedeleminstabilitás
mérséklése**

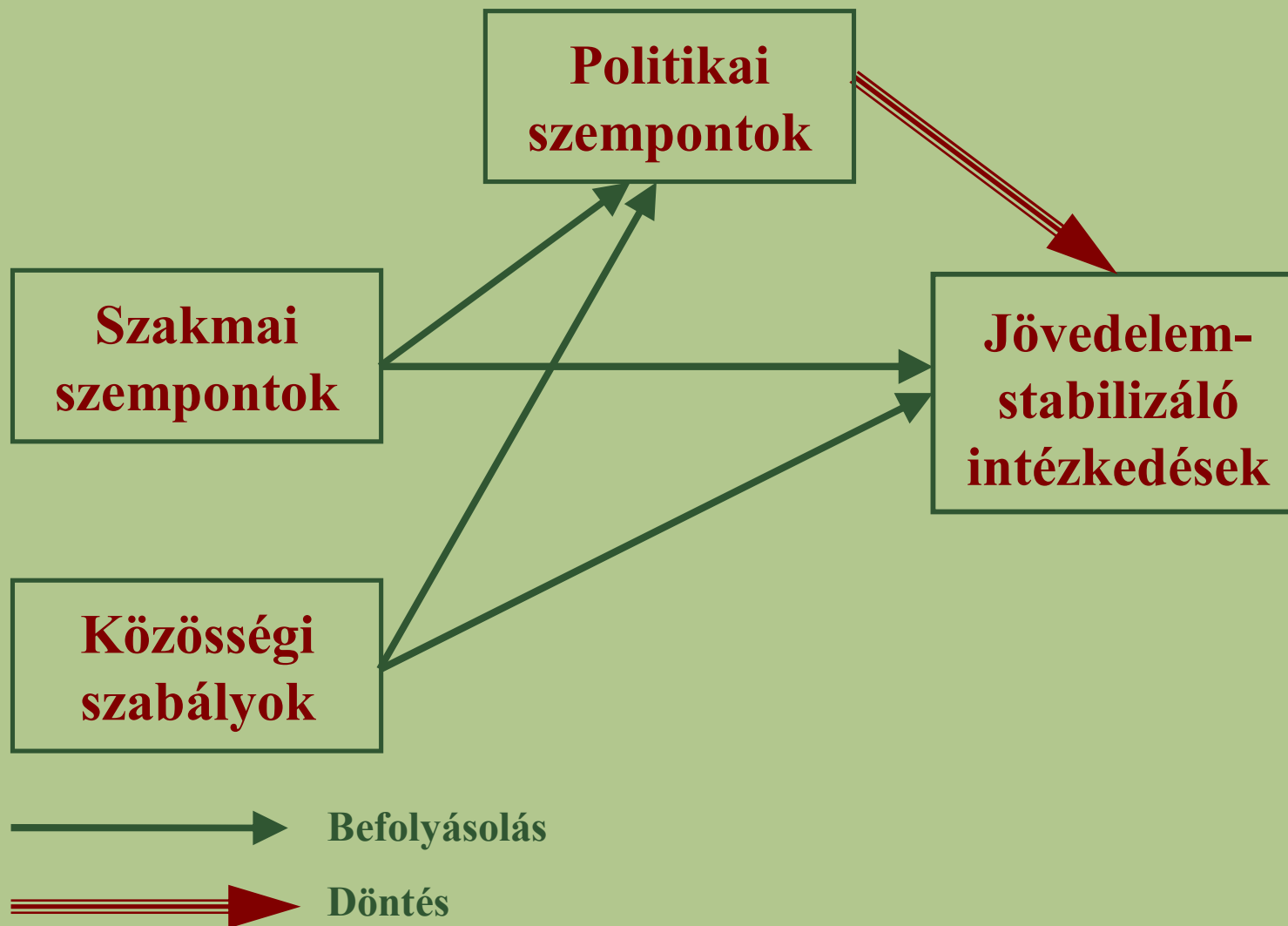
Ennek eszközszerkezete

→ **Öntözés**

→ **Biztosítás**

→ **A KAP reform támogatási
filozófiaváltása**

→ **K + F**

Az öntözés mai helyzete Magyarországon

- Az öntözésre berendezett terület 1970-ben 400 ezer hektár volt.
 - Ebből 300 ezer hektárt öntöztek.
- A 70-es - 80-as években végrehajtott meliorációs öntözés-fejlesztési beruházások jó része mára amortizálódott, gazdátlaná vált, elhanyagolt állapotba került.
- Az öntözéssel kapcsolatos szellemi javak (oktatás, kutatás) is erodálódtak.
- Ma a vízjogi engedéllyel rendelkező terület 206 ezer hektár (2%)
 - Ebből 80 ezer hektáron öntöznek, tehát a meglévő kapacitások több mint 60%-a aszályos évben sincs kihasználva.

Feladatok az öntözésfejlesztés területén

- 300-500 ezer hektár öntözését kellene megoldani . Ehhez négy területen szükséges lépni:
 - Az agrártámogatási rendszer hatékonyabban segítse az öntözésfejlesztést és üzemeltetést. (célzott beruházási támogatások, tározókhöz ingyenes állami terület biztosítása, öntözési társulások kiemelt támogatása, vízdíj mérséklése vagy elengedése, stb.)
 - Az öntözés technikai fejlesztése különböző uniós programok részeként (esővíz elvezetése, víztározók építése, öntözőcsatornák karbantartása, stb.)
 - A tudományos műhelyekben még rendelkezésre álló öntözéssel kapcsolatos szellemi potenciál megőrzése és fejlesztése.
 - Az öntözési program, a halászati program és a turisztikai program támogatásának komplex kezelése.

Kockázatkezelés és biztosítás - ma

- Nem köthető biztosítás – többek mellett – aszály, belvíz és talajvíz károokra.
- A biztosítók érdektelensége a mezőgazdasági biztosításokban.
 - 2000 és 2008 között a mezőgazdasági biztosítások kárhányada átlagosan 77%-volt. (Ugyanez a személybiztosítások esetében 48%.)
- A mezőgazdasági termelők érdektelensége a biztosításokban.
 - 2004-től megszűnt az agrárbiztosítások 30%-os támogatása
 - A 2003. évi 19 558 szerződés 2008-ra a korábbi 67%-ára esett vissza.
 - Az egy gazdaságra jutó biztosítási díj folyóáron 1 017 ezer Ft-ról 726 ezer Ft-ra csökkent.
 - A 2007-től működő Nemzeti Kárenyhítési Rendszert is idegenkedve fogadták a termelők.

A biztosított gazdaságok átlagos számaránya néhány EU-tagállamban (2004-2006)

Ország	Biztosított gazdaságok számaránya (%)
Ciprus	100
Görögország	100
Dánia	95
Ausztria	78
Luxemburg	57
Portugália	40
Finnország	30
Franciaország	15
Lengyelország	3
Magyarország	2
Románia	1
Lettország	<1

Forrás: Agricultural Insurance schemes, ADMINISTRATIVE ARRANGEMENT N . AGRI-2005-0321

Kockázatkezelés és biztosítás – támogatási lehetőségek

- Indokolt előnyben részesíteni a biztosítások térnyerését ösztönző támogatásokat.
- A biztosítási támogatások két típusát preferálja az Európai Unió:
 - a biztosítási díjtámogatást;
 - a biztosítási önkéntes alapok támogatását.
- A tagállamoknak 2009 augusztus 1-ig vállalhatták, hogy 2010-től kezdődően összes támogatási jogosultságuknak legfeljebb 10%-át – saját döntés alapján – a mezőgazdasági termelők támogatására fordíthatják. Ebből a támogatási lehetőség a biztosítási díjak 65%-áig, valamint a biztosítási önkéntes alapok költségeinek és kifizetéseinek 60%-áig terjedt.
 - Magyarország ebben a kérdésben nem hozott döntést, így a lehetőségekkel 2010-től nem él. (Későbbi döntés alapján akar élni a lehetőséggel.)

A szárazodás figyelembevételének esélye az új KAP-ban I.

- A Közös Agrárpolitika (KAP) 2013 után jelentősen módosul.
- Mivel a KAP-nak szolgálnia kell a fenntarthatóságot, beleértve a tájvédelmet, a természeti erőforrások és a biodiverzitás megőrzését, valamint az élelmezés-biztonságot, törekedni kellene az aszály és a szárazodás negatív hatásainak támogatásokkal való mérséklésére is.
- Az EU-ban ma meghatározó, a termeléstől szétválasztott közvetlen támogatás (SPS) legitimitása erősen megkérdőjelezhető, ugyanis a történelmi jogosultságok ágazatok és területek szerint differenciált támogatási szintet jelentenek, ami torzítja a piacot.

A szárazodás figyelembevételének esélye az új KAP-ban II.

- A történelmi jogosultságokat fokozatosan felváltja a területi (hektáronkénti) támogatási modell, de a támogatás mai hektáronkénti összege aligha tartható fenn. (Health Check)
- Konszenzus van abban, hogy az „ökoszisztéma-szolgáltatásokat” is vegyék figyelembe a KAP jövőjével kapcsolatos döntéseknél.
- Ennek alapján javasolhatjuk, hogy a közvetlen kifizetéseknél megtakarított források terhére 2013 után a KAP célzott támogatásokat nyújthasson külön szolgáltatások – klímavédelem, vízgazdálkodás, talajkímélő művelés terjedése, biodiverzitás megőrzése – fejében.

Agrárkutatás-fejlesztés – lefelé a lejtőn

Költségvetési keretszámok (millió Ft)

ELŐIRÁNYZAT	2003. évi	2004. évi	2005. évi	2006. évi	2007. Évi	2008. évi	ELTÉRÉS %
Agrárkutató intézetek	3 705,2	3 253,7	3 225,4	1 945,2	1 945,2	2 117,7	-43
Felügyelt állami tulajdonú társaságok	700,0	525,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Agrárkutatás, -fejlesztés, -műszaki fejlesztés	1 673,1	1 254,8	össze- vont elő- irányzat 1050	785	585	585	-78
Agrár-felsőoktatás K+F	0,0	400,0					
Tanüzemek, tangazdaságok	1 000,0	600,0					
Mg-i középfokú szakoktatási intézmények	6 517,8	5 219,3	5 628,5	3 975,6	3 975,6	4 367,8	-33
Közművelődési intézmények	746,0	528,8	599,0	374,6	374,6	472,9	-36
MINDÖSSZESEN	14 342,1	11 781,6	10 502,9	8 285,0	6 880,4	7 543,4	-47,4

Forrás: Borsos János, Az életképes magyar innovációért, Magyar Mezőgazdaság, 2009. március 4. pp.12.

Kutatás - fejlesztés

- Az elmúlt 20 évben a világ mezőgazdaságában olyan változások történtek, amelyekhez a „magyar modell” nem alkalmazkodott.
- Amely országok a világ változásaival lépést tudtak tartani, azok mind fejlett K+F tevékenységgel rendelkeztek.
- Nemzeti Agrár Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiát nagyon nehéz úgy elkészíteni, hogy az ország nem rendelkezik egy koherens, végrehajtható agrárstratégiával, ami kijelöli az igazodási pontokat.
- Egy Nemzeti Agrárstratégia és Kutatás-fejlesztési Stratégia kereteiben hangsúlyosan kell kezelni a szárazodáshoz alkalmazkodást. Például:
 - víztakarékos technológiák kifejlesztése;
 - szárazságtűrő növényfajták nemesítése;
 - új típusú műtrágyák kifejlesztése.

Köszönöm a figyelmüket!

